

„A probléma nem az, gondolkoznak-e a gépek, hanem gondolkoznak-e az emberek?”
B. F. Skinner

II. változat

A Pedellus Tankönyvkiadó legújabb tankönyvei alapján a fogalomgyűjteményt összeállította:
Szabó Zsolt tanár (Hajdúszoboszló, Pávai Vajna Ferenc Általános Iskola) www.pavaisuli.hu
Észrevételt a pavaisuli@gmail.com e-mail címre várok.

5. osztály

ablak

A képernyő azon része, amelyben programok futhatnak.

adat

Rögzített, lejegyzett, eltárolt információ.

aktívpon

Egy képkocka-elem kitüntetett pontja. Az animáció során a képkocka-elemek úgy jelennek meg, hogy az aktívpon mindig ugyanabba a pontba kerül.

aláhúzott

A karakter egyszeres vonallal történő aláhúzása a szövegben.

állapotsor

A programablak alsó sora, melyen hasznos információk jelennek meg attól függően, hogy milyen műveletet végzünk.

állomány

Lásd fájl.

almenü

Egy menüponthoz tartozó újabb lista.

Alt Gr billentyű

A szóközbillentyű jobb oldalán található, más gombokkal együtt használatos billentyűzetgomb.

animáció

Egymást gyorsan követő képek sorozata, amely valamilyen mozgást érzékeltet.

Asztal

A Windows bejelentkezésekor megjelenő képernyő.

áthelyezés

Egy kijelölt rész új helyre helyezése.

Backspace billentyű

A kurzor előtti karakter törlésére alkalmas.

beillesztés

A programon belüli, illetve a programok közötti szövegek, képek, állományok Vágólapon történő másolásának, áthelyezésének záró művelete.

betűméret

A szövegben a karakterek pontokban mért nagysága.

betűtípus

A karakterek formája, típusa a szövegben.

beviteli eszköz (periféria)

Segítségével adatokat juttatunk be a számítógépbe. Ilyen eszköz pl. a billentyűzet, az egér stb.

Bezárás gomb

Az ablak jobb felső sarkában található gomb. ☒
Erre kattintva az ablak bezáródik.

billentyűzet

Betűk, számjegyek és a különböző jelek bevitelére alkalmas eszköz.

bitkép

Egy olyan grafikus fájl típus, amely a képet úgy tárolja, hogy minden egyes képpontnak megjegyzi a színét. Pl.: .bmp fájl kiterjesztés.

bitmap

Lásd bitkép (előző fogalom).

Caps Lock billentyű

A billentyűzet bal szélén található kapcsolóbillentyű. Bekapcsolt állapotban nagybetűket írhatunk.

CD (Compact Disc)

Nagy mennyiségű adat tárolására alkalmas háttértároló (optikai). Eredetileg zenék tárolására fejlesztették ki, de tárolható rajta bármilyen típusú adat. Tárolókapacitása: 700 MB.

ceruza

A rajzolóprogramban használható eszköz, mellyel vékony szabadkézi vonalat húzhatunk.

címsor

Az ablak tetején található, mely tartalmazza az ablak nevét.

csúszka

A görgetősávon a helyzete azt mutatja, hogy az ablak teljes tartalmának éppen melyik részét látjuk.

Ctrl billentyű

A billentyűzet alsó sorában található, más gombokkal vagy egérművelettel együtt használatos gomb.

Delete billentyű

A kurzor mögötti karakter törlésére alkalmas.

digitális fényképezőgép

Olyan fényképezőgép, mely a képet egy háttértárolón rögzíti.

dólt

A karakterek döntése a szövegben.

döntés

A rajzolóprogramban kiadható parancs, mellyel a rajz egy kijelölt részletét függőlegesen vagy vízszintesen megdönthetjük.

dupla kattintás

Gyorsan, egymás után kétszer, az egér bal gombjának lenyomása és felengedése.

DVD („Digital Versatile Disc”- digitális sokoldalú lemez)

Nagy mennyiségű adat tárolására alkalmas háttértároló (optikai). Eredetileg mozgóképek tárolására fejlesztették ki, de tárolható rajta bármilyen típusú adat. Tárolókapacitása: 4,7 GB. A kétrétegű változatán 8,5 GB adat tárolható.

ecset

A rajzolóprogramban használható eszköz, mellyel különböző vastagságú szabadkézi vonalat rajzolhatunk.

egér (Mouse)

Sok program lehetővé teszi egy mutató használatát. Ennek elmozdulását irányíthatjuk ezzel a beviteli eszközzel. A rajta lévő gombok segítségével programokat indíthatunk, parancsokat adhatunk ki, rajzolhatunk vele stb.

egérkurzor

Az egér pillanatnyi helyzetét mutatja, általában nyíl alakú. ↵

egérműveletek

A mozgás, a kattintás, a dupla kattintás, a húzás és a helyi menü megjelenítése.

ellipszis rajzoló

A rajzolóprogramban használható eszköz, mellyel ellipszist, kört rajzolhatunk.

Előző méret gomb

Az ablak jobb felső részén található gomb, mellyel az ablak méretét a teljes méret előtti méretre lehet állítani.

Enter billentyű

A billentyűzet egyik gombja, amely egy utasítás érvényesítésére szolgál.

fájl

A számítógépen az összetartozó adatok egysége.

fájl áthelyezése

A fájl új helyre történő helyezése a háttértárolón.

fájl átnevezése

Új név adása a fájlnak.

fájl másolása

A fájlról másolat készítése egy új helyre.

fájl törlése

A fájl háttértárolóról való eltávolítása, törlése.

felbontás

A megjelenített kép minősége.

felhasználónév

A hálózatba történő bejelentkezéshez használható név.

félkövér

A karakterek megvastagítása a szövegben.

festékszóró

A rajzolóprogramban használható eszköz, mellyel úgy rajzolhatunk, mint ha flakonból kifújható festéket használnánk.

flopi (floppy)

Lásd hajlékonylemez. Meghajtó: FDD

„fogd és vidd” módszer

Lásd húzás.

forgatás

A rajzolóprogramban kiadható parancs, mellyel a rajz egy kijelölt részletét elforgathatjuk.

görgetőnyíl

A görgetősáv szélein található nyíl, melyre kattintva a csúszkát a nyíl irányába elmozdíthatjuk.

görgetősáv

Az ablak része, mellyel az éppen nem látható tartalmat megjelenítjük.

hajlékonylemez

Kis mennyiségű adat (1,44 MB) tárolására alkalmas háttértároló. Gyártása megszűnt.

hálózat

Egymással összeköttetésben lévő számítógépek.

hardver

A számítógép fizikailag megfogható részeinek összességét hardvernek nevezzük.

háttértároló

Olyan eszköz, amely a számítógép kikapcsolása után is hosszú ideig képes megőrizni az adatokat. Ilyen eszköz pl. a merevlemez, a pendrive stb.

helyi menü

Az egér jobb gombjával való kattintásra megjelenő, az adott helyen kiadható parancsokat tartalmazó menü.

hordozható számítógép

Olyan eszköz, melyben a számítógép, a billentyűzet, a monitor és az egér egybe van építve.

húzás

Az egér elmozdítása a bal gombjának folyamatos nyomva tartása mellett.

ikon

Kis kép a képernyőn, duplán kattintva rajta programokat tudunk elindítani.

információ

Új ismeret.

informatika

Azt a tudományágat, amely az információ szerzésével, továbbításával, feldolgozásával, rögzítésével, tárolásával, valamint az ezekhez szükséges eszközökkel és módszerekkel foglalkozik, informatikának nevezzük.

ívrajzoló

A rajzolóprogramban használható eszköz, mellyel legfeljebb két görbületet tartalmazó ívet rajzolhatunk.

jel

Az adat továbbítására szolgál.

jelrendszer

Összetartozó jelek csoportja.

jelszó

Néhány karakterből álló, csak a tulajdonosa által ismert titkos szöveg.

karakter

Betűk, számok, írásjelek és egyéb egyszerű jelek összefoglaló neve.

képátló

A monitor egy jellemző tulajdonsága, mellyel a fizikai méretét jellemezzük. (1 INCH= 2,54 cm)

képernyő

A leggyakrabban használt kiviteli eszköz. Alaphelyzetben minden szöveg, ábra és egyéb megjelenítendő információ a képernyőre (monitor, display) kerül.

képkockaelem

Egy képsort alkotó képkockák elemi egysége.

képpont (pixel; dot-> dot/inch)

A képernyő elemi egysége, melyek összessége képet alkot.

kijelölés

A programon belüli, illetve a programok közötti szövegek, képek, állományok Vágólapon történő áthelyezésének kezdeti művelete.

Kis méret gomb

Az ablak jobb felső részén található gomb, mellyel az ablakot a Tálcára helyezhetjük.

kiterjesztés

A fájl típusának jelölésére szolgáló, általában 3-4 karakterből álló szó (pl. exe, mp3). A fájl nevétől ponttal választjuk el (pl. level.doc).

kitöltés színnel

A rajzolóprogramban használható eszköz, mellyel az adott területet a kiválasztott színre festhetjük be.

kivágás

Egy kijelölt rész Vágólapra helyezése áthelyezés céljából.

kiválasztógomb

Egy-egy lehetőség ki- és bekapcsolását teszi lehetővé.

kiviteli eszköz (periféria)

Olyan eszköz, mellyel a számítógépen lévő adatokat megjeleníthetjük.

könyvtár (ma inkább mappa a neve)

Fájlok rendszerezésére szolgál.

kurzor

A következő karakter megjelenési helyét mutatja, általában villogó vonal.

kurzormozgató nyíl (←↑↓⇒)

A kurzor mozgatására használjuk.

lapolvasó (scanner, ejtsd: szkennер)

Olyan hardvereszköz, mely segítségével papíron lévő képeket, szövegeket jeleníthetünk meg a képernyőn, és el is menthetjük azokat.

legördülő lista

Választási lehetőségeket tartalmaz, mely egy nyílra kattintva jelenik meg.

lézernyomtató

Olyan nyomtató, mely festékpor és lézersugarak segítségével nyomtat.

listadoboz

Választási lehetőségeket tartalmazó lista.

Lomtár

Egy megkülönböztetett mappa. Általában törlés során ebe kerülnek a fájlok és mappák. Így innen még visszaállíthatók lesznek (ha engedélyezve van ez; alapértelmezésben igen).

mappa

Fájlok rendszerezésére szolgál.

mappaszerkezet

Mappákból kialakított szerkezet.

másolás

Egy kijelölt részről másolat készítése új helyre. (CTRL+C vagy egér helyi menü és másolás)

megnyitás parancs

Olyan parancs, mellyel a háttértárolón rögzített munkánkat elővehetjük.

memória

Adatok, programok ideiglenes tárolására szolgál. Ha kikapcsoljuk a számítógépet, akkor tartalma törlődik.

mentés másként parancs

Olyan parancs, mellyel a korábban mentett munkánkat másik helyre vagy más néven (vagy akár mindkettő egyben) rögzíthetjük a háttértárolón.

mentés parancs

Olyan parancs, mellyel a munkánkat háttértárolón rögzíthetjük.

menü

A program működése során használható parancsok egy-egy csoportja.

menüsor

A programablak része, mely a program működése során használható parancsokat tartalmazza.

méretező pont

Segítségével a rajzlap mérete változtatható.

merevlemez (HDD)

Nagy mennyiségű adat biztonságos tárolására alkalmas (mágneses) háttértároló.

monitor

Lásd képernyő.

nyomógomb

Lehetőséget ad a hozzárendelt műveletek elvégzésére.

nyomtató (printer)

Olyan kiviteli eszköz, amely képes a szövegeket, rajzokat, fotókat papíron is megjeleníteni. Legelterjedtebb fajtái: mátrix, tintasugaras és lézer.

nyomtatás

Számítógépen tárolt adatok megjelenítése papíron.

nyújtás

A rajzoló programban kiadható parancs, mellyel a rajz egy kijelölt részletét függőlegesen vagy vízszintesen megnyújthatjuk.

operációs rendszer

Olyan program, amely nélkül nem lehet dolgozni a számítógéppel. Kapcsolatot teremt a gép és a felhasználó között. Vezérli a hardvereszközöket és biztosítja a programok futtatásához a megfelelő környezetet. Pl. Windows 7

Paint

A Windows rajzoló programja.

paletta

A rajzóprogram azon része, amely a színek változtatását teszi lehetővé.

parancs

A számítógép számára kiadott utasítás.

párbeszédablak

Olyan ablak, amelyben megadhatjuk, hogy milyen adatokkal, beállításokkal hajtson végre a program egy adott műveletet.

pendrive

Kis mérete ellenére viszonylag nagy (több gigabyte) mennyiségű adat tárolására alkalmas háttértároló.

pixel

Lásd képpont.

processzor

Egyrészt vezérli a számítógép egyes részeit, másrészt számolási és logikai műveleteket végez.

program

Olyan utasítások sorozata, melyek végrehajtásával a számítógép képes megoldani egy feladatot.

programablak

Program indításakor megjelenő ablak.

rádiógomb

Olyan gomb, mely segítségével több lehetőség közül pontosan egyet (és csak egyet) tudunk kiválasztani.

radír

A rajzolóprogramban használható eszköz, mellyel a megrajzolt vonalakat, alakzatokat a háttér színére lefesthetjük.

rajzlap

A rajzolóprogram azon része, ahová a rajzokat készítjük.

rajzolóprogram

Rajzok készítésére, mentésére, megnyitására és nyomtatására használt számítógépes program.

Sajátgép

Olyan mappa, mely tartalmazza a számítógépünkön lévő összes háttértárolót, fájlt és mappát.

Shift billentyű

Váltó billentyű, a billentyűk felső funkcióját adja, ha nyomva tartjuk. Pl. SHIFT + 4 = !

Start gomb

Lehetővé teszi a programok indítását, az operációs rendszer szabályos leállítását.

Start menü

A Start gomb megnyomására megjelenő menü.

Súgó

Egy programhoz tartozó, számítógépen olvasható kézikönyv. Használatával megismerhetjük az elvégezhető műveleteket, a végrehajtás lépéseit.

számítógép (PC)

Olyan elektronikus gép, amely képes bemenő adatok fogadására, ezeken különféle, előre programozott műveletek végrehajtására, illetve az eredményül kapott adatok kivitelére.

szerszámkészlet

A rajzolóprogram azon része, amely a rajzoláshoz szükséges gombokat tartalmazza.

szkenner

Lásd lapolvasó.

szoftver

A számítógép működéséhez, használatához szükséges programokat szoftvernek nevezzük.

szöveg formázása

A szöveg, illetve a szöveget alkotó karakterek tulajdonságainak pl. betűméret, betűtípus stb. megváltoztatása.

szövegdoboz

Olyan terület, ahová írni, adatokat bevinni lehet.

szövegszerkesztő program

Szövegek bevitelére, azok külalakjának megváltoztatására, elmentésére, megnyitására és nyomtatására használt számítógépes program. Pl.: WordPad

Tálca

Az Asztal része, mely általában a képernyő alsó részén található.

téglalap rajzoló

A rajzolóprogramban használható eszköz, mellyel téglalapot, négyzetet rajzolhatunk.

Teljes méret gomb

Az ablak jobb felső részén található gomb, mellyel az ablak méretét a lehető legnagyobbra tudjuk beállítani.

tintasugaras nyomtató

Olyan nyomtató, mely fűvókákból kiáramló kis tintacseppek segítségével nyomtat.

titkosírás

Titkosírásnak nevezzük az olyan jelrendszert, amit csak néhány beavatott ember ismer. Fontos követelménye, hogy egyértelmű legyen. Az eredeti üzenetet úgy kell lefordítani a titkos nyelvre, hogy az így kapott szöveget csak egyféleképpen lehessen visszaállítani.

tükrözés

A rajzolóprogramban kiadható parancs, mellyel a rajz egy kijelölt részletét függőlegesen vagy vízszintesen tükrözhetjük.

tűs nyomtató (mátrix)

Olyan nyomtató, mely festékszalagra csapódó kis tűk segítségével nyomtat.

vágólap

Egy átmeneti tároló, amely lehetővé teszi a programon belüli, illetve a programok közötti szövegek, képek másolását, áthelyezését.

vonalarajzoló

A rajzolóprogramban használható eszköz, mellyel különböző vastagságú egyenes vonalat húzhatunk.

vonalszín

A megrajzolt vonal vagy alakzat színe, melyet a színpalettán állíthatunk be.

vonalvastagság

A megrajzolt vonal vastagsága, melyet a szerszámkészlet alsó részén állíthatunk be.

vonzolás

Lásd húzás.

webkamera

Olyan hardvereszköz, mely segítségével élő képet továbbíthatunk az interneten keresztül.

Windows

Egy gyakran használt operációs rendszer.
Windows= ablakok.

WordPad

A Windows saját szövegszerkesztő programja.
(A Word a Microsoft Office csomagban van.)

6. osztály

algoritmus

Egy feladatsor megoldását eredményező, véges számú lépések sorozata.

automatizált könyvtár

A könyvtári dokumentumok nagy része még papír alapú, de a könyvtári munkafolyamatokat számítógéppel végzik.

bal oldali behúzás

Ha a bekezdés bal oldala nem illeszkedik a bal margóhoz, akkor bal oldali behúzásról beszélünk.

balra zárt igazítás

A bekezdés sorai a bal oldali margóhoz igazodnak.

bekezdés

Tartalmilag összetartozó mondatok alkotják. ENTER-rel hozzuk létre.

bekezdésformázás

Az a formázási művelet, melynek hatásköre egy vagy több bekezdés. (Bekezdés(ek) formázásához ki kell jelölni az adott bekezdés(ek)e)t.)

betűformázás

Az a formázási művelet, melynek hatásköre egy vagy több karakter (betű, szám vagy jel).

billentyű kombináció

Több billentyű együttes használata. (Pl. SHIFT + ENTER vagy CTRL+C stb.)

böngészőprogram

Weblapok megtekintésére alkalmas program. (Pl. M.Firefox, I.Explorer, Opera, G.Chrome.)

ClipArt

Képgyűjtemény. (Pl. MS-Office-nak.)

csevegés

Az internet olyan szolgáltatása, mely segítségével a felhasználók egy szerverre kapcsolódva, valós idejű beszélgetést folytathatnak egymással. (Pl. MSN, Skype, Chat.hu stb.)

elektronikus levél

Olyan levél, amelynél a levél továbbítása, fogadása elektronikus úton történik.

eljárás

Egy utasítássorozat. Az eljárás nevének kiadásával, mint egy utasítással, végre tudjuk hajtani a benne szereplő utasításokat. (Pl. Comenius Logóban a „tanuld” eljárások.)

elektronikus könyv (e-book)

Elektronikus formában létrehozott és terjesztett dokumentum. Leginkább .pdf kiterjesztéssel találhatunk ilyeneket. (Pl. ez a fogalomtár is.)

elektronikus könyvtár

Kizárólag elektronikus dokumentumokat gyűjtenek, rendeznek, és azokat az interneten keresztül az olvasók rendelkezésére bocsájtják.

elektronikus levél melléklete

Az elektronikus levélhez csatolt fájl.

e-mail cím

Az elektronikus levél címzéséhez szükséges. Felépítése: felhasználónév@szerverazonosító.

Gmail

Weben megtalálható ingyenes levelezőrendszer.

Google

Egy népszerű (legnépszerűbb) kereső, melynek használatával könnyebben lehet tájékozódni a weblapok között.

Google Maps

Egy olyan térképgyűjtemény, amely lehetővé teszi a keresését és az útvonaltervezést.

jobb oldali behúzás

Ha a bekezdés jobb oldala nem illeszkedik a jobb margóhoz, akkor jobb oldali behúzásról beszélünk.

jobbra zárt igazítás

A bekezdések sorai a jobb oldali margóhoz igazodnak.

Imagine

Egy olyan program, mellyel többek között a Logo nyelv használatával rajzok, programok készíthetők.

internet

Az egész Földre kiterjedő hálózat, amely több, kisebb méretű számítógépes hálózatot kapcsol össze.

könyvtári állomány

A könyvtár tulajdonában lévő dokumentumok összessége.

Logo

Egy programozási nyelv.

(Altalunk használta változata a Comenius Logo.)

kapcsolódási pont

Ezek a pontok (hivatkozások – linkek) kapcsolják össze a weblapokat. (Lehet szöveges, képi, mozgóképi.)

katalógus

A 'katalógus' görög eredetű szó. Eredeti jelentése: felsorolás, jegyzék.

középre zárt igazítás

A bekezdés sorai a margóktól ugyanakkora távolságra esnek, ha behúzást nem alkalmazunk.

margó

A lap szövegtükrön kívüli területe.

(Az Oldalbeállítás menüpontban állítható be.)

médium

Új ismeretek közvetítésére szolgáló eszköz.

(Pl. tankönyv vagy számítógépes szoftver.)

pdf dokumentum

Az e-könyvek egyik jellegzetes típusa.

papírkönyvtár

A könyvtári szolgáltatások leghagyományosabb, ezért mindnyájunk számára legismertebb formája, papírtechnológiára épül.

raktári jegyzet

Betűből és két számból áll, mely a könyv gerincén látható. A szépirodalmi művek helyét raktári jelzet határozza meg a könyvtár polcain.

sorkizárt igazítás

A bekezdés sorai a bal és a jobb oldali margóhoz igazodnak.

szerver

A hálózatban az a kitüntetett gép, amely más gépek számára nyújt szolgáltatást.

szövegtükör

A lap azon téglalap alakú területe, amelyben a szöveg, illetve a szövegbe helyezett kép elhelyezkedik.

térköz

A térköz a bekezdések közötti távolság.

web

Lásd World Wide Web.

weblap

A weben elérhető, szöveget, képet, hangot, mozgóképet tartalmazható dokumentum.

World Wide Web

Az internet egyik legnépszerűbb szolgáltatása.

Egymással összekötött dokumentumok rendszere alkotja.

7. osztály

adat

Az információ tárolásához, továbbításához szükséges jelek sorozatát adatnak nevezzük. (Röviden: tárolt információ.)

adatbázis

Az egymással kapcsolatban lévő adatok rendezett összessége.

analóg jel

Analóg jelnek nevezzük azt a jelet, melyhez minden időpillanatban hozzárendelnek egy-egy jellemző adatot. (A jel folytonos, nem konkrét. Pl. a mutatós óra vagy bakelit lemez stb.)

bemutató

Előadás (ismeretátadás) szemléltetésére, lényegkiemelésére használható dokumentum. (Lásd: PowerPoint.)

bináris jelrendszer

Bináris jelrendszernek nevezzük azt a jelrendszert, amely két jelből áll.

bit

Az adatmennyiség legkisebb mértékegysége.

ciklus

Ciklusnak nevezzük azt a szerkezetet, amikor egy vagy több utasítást többször is végre kell hajtani.

ciklusfeltétel

A ciklusban a ciklusfeltétel határozza meg, hogy hányszor kell végrehajtani az ismétlődő utasításokat. (Pl. Comenius Logóban az 'ismétlés' parancs.)

ciklusmag

A ciklusban az ismétlődő utasítások alkotják a ciklusmagot. (Comenius Logóban a [ ] közzé írt utasítások.)

csatolt fájl

A csatolt fájl nem képezi részét a dokumentumnak. A dokumentum csak a csatolt fájl helyét tárolja és annak képét jeleníti meg.

dekódolás

A kódolással ellentétes folyamat, amikor visszaalakítjuk egy jelrendszer jeleit az eredeti jelrendszer jeleire.

dia

A bemutatóban az összetartozó információk egy képernyőn jelennek meg, melyet diának nevezünk. A bemutatót diák sorozata alkotja.

digitális jel

A számjegyekkel leírt jelet digitális jelnek nevezzük. (Pl. digitális óra.)

diszkrét jel

Diszkrét jelnek nevezzük azt a jelet, melyhez csak meghatározott időpillanatokban rendelnek egy-egy jellemző adatot. (Ma már a diszkrét jelek többsége egyben digitális is.)

elektronikus faliújság

Az elektronikus faliújság vetítése automatikusan történik a billentyűzet és az egér használata nélkül.

elektronikus könyv

Az elektronikus könyv a hagyományos, nyomtatott könyv elektronikus változata.

előtesztelési ciklus

Előtesztelési ciklusnak nevezzük azt a ciklust, amelyben a ciklusmagban szereplő utasítások végrehajtása egy feltételtől függ. Először a feltétel kiértékelése történik meg, és annak igaz értéke esetén következik a ciklusmag utasításainak végrehajtása.

fájl beágyazása

A beágyazott fájl a dokumentum egyik része.

feltételes vezérlés

A feltételes vezérléssel azt adjuk meg, hogy a megadott műveletek közül melyiket hajtsuk végre az adott feltétel alapján.

helyettesítő karakterek

A ? egy karaktert, a * tetszőleges számú karaktert helyettesít a fájl vagy mappa nevében (kereséskor).

helyőrző

Egy dia szaggatott vonallal körülvett mezőjét helyőrzőnek nevezzük. (Ne keverd: helyőrző = kurzor. Lásd: PowerPoint.)

hivatkozásgyűjtemény

A hivatkozásgyűjtemény témakörönként csoportosítja a hivatkozásokat.

hungarikum

Hungarikumok azok a kiadványok, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak Magyarországhoz, tehát vagy magyarul írták őket vagy Magyarországon adták ki vagy magyar az író vagy magyar vonatkozású a mű témája.

kézikönyv

Kézikönyveknek nevezzük a lexikonokat, enciklopédiákat, szótárakat, melyek az emberi tudás írásos, a fogalmakat valamilyen rend szerint tárgyaló gyűjteményei.

kicsomagolás

Kicsomagolásnak nevezzük azt a műveletet, amikor a tömörített mappából visszaállítjuk az eredeti állományokat, mappákat.

kirakati bemutató

A kirakati bemutató vetítése automatikusan történik a billentyűzet és az egér használata nélkül. (Lásd: PowerPoint.)

kódolás

Kódolásnak nevezzük azt a folyamatot, amikor egy jelrendszer jeleit egy másik jelrendszer jeleire alakítjuk át.

közművelődési könyvtár

A közművelődési könyvtárak körébe tartoznak a megyei, városi és a községi könyvtárak.

központi feldolgozó egység

A számítógép központi feldolgozó egysége a processzor (CPU).

kulcsszavas keresők

Az internetes keresők egyik csoportja. Itt a weblapokat a lapon lévő szavak alapján lehet megtalálni. (pl. Google, Yahoo stb.)

lista

A lista egy olyan összetett adatszerkezet, amely szavakból, képsorokból és listákból áll.

lomtár

A fájlok, mappák törlése általában nem végleges, hanem egy speciális mappába, a Lomtárba történő áthelyezést jelenti. Ez lehetőséget biztosít arra, hogy a benne lévő mappákat és fájlokat visszaállítsuk.

MMS

Multimédiás üzenetküldő szolgáltatás, amely lehetővé teszi, hogy ne csak szövegeket, hanem képeket, hangokat, mozgóképeket is tudjunk küldeni a mobiltelefon segítségével.

nemzeti könyvtár

Fő feladata a magyar és a magyar vonatkozású, írott kulturális örökség gyűjtése, feldolgozása, megőrzése és hozzáférhetővé tétele a kéziratos kódextől a nyomtatott kiadványon keresztül az elektronikus kiadványokig.

okostelefon

Saját operációs rendszert (pl. Windows Mobile, Android, Symbian) futtató telefon. Nagyon sok kiegészítő alkalmazás telepíthető rá utólag. (pl. Samsung Omnia)

paraméteres eljárás

Paraméteres eljárásnak nevezzük az olyan eljárást, melynek alkalmazásakor meg lehet adni egy vagy több adatot, amely befolyásolja az utasítások végrehajtását.

PDA

Digitális személyi asszisztens, egy tenyérben elférő, kisméretű számítógép.

PowerPoint

Bemutató készítő program. (A MS-Office programcsomag része.)

prezentáció

Lásd bemutató.

SMS

Mobiltelefonnal (és már vezetékesen is akár) küldött, rövid terjedelmű, meghatározott maximális karakterszámú szöveges üzenet.

szakkönyvtár

A szakkönyvtárak speciális gyűjtőkörű és szolgáltatásrendszerű könyvtárak.

tematikus keresők

Az internetes keresők egyik csoportja. Itt a weblapokat tartalmuk alapján lehet megtalálni. A lapokat különböző tárgykörökbe sorolják. A tárgykörök újabb tárgyköröket is tartalmazhatnak, ezáltal azok egy hierarchikus szerkezetet alkotnak. (Pl. HuDir vagy lap.hu)

töltéscsatolt áramkör

Egy olyan elektronikus eszköz, amely a digitális fényképezőgépben a kép rögzítését teszi lehetővé.

tömörítés

Tömörítésnek nevezzük azt a műveletet, amikor olyan mappát készítünk, amely a kiválasztott állományok adatait tömörebben tartalmazza.

változó

Az adatokat változóba lehet tárolni, melynek nevet adunk. A változó neve alapján tudunk neki értéket adni, illetve értéket kiolvasni.

véletlen jelenség

Az olyan jelenség, amely kimenetelét nem lehet teljes pontossággal előre megjósolni, véletlen jelenségnek nevezzük.

vizuális jel

A látható jelet vizuális jelnek nevezzük.

WAP

Vezeték nélküli adatátviteli szabvány, amely magába foglalja a mobileszközök internetcsatlakozását.

8. osztály

abszolút hivatkozás (táblázatkezelés)

Az a hivatkozás, amikor a képletben szereplő cellahivatkozás mindig ugyanarra a cellára mutat, akárhová másoljuk is azt.

abszolút hivatkozás (weblapkészítés)

Abszolút hivatkozás esetén meg kell adnunk annak az állománynak az URL címét, amelyre hivatkozunk.

aktív cella

Az a cella, amelybe a beírandó adat kerül.

bal oldali behúzás

Ha a bekezdés bal oldala nem illeszkedik a bal margóhoz, akkor bal oldali behúzásról beszélünk.

balra igazító tabulátor

Az egymás alá kerülő karaktersorozatok bal oldalát jelöli ki.

balra zárt igazítás

A bekezdés sorai a bal oldali margóhoz igazodnak.

bekezdés igazítása

Az a bekezdésformázás, amely meghatározza, hogy a bekezdés sorai a margókhoz képest hogyan helyezkednek el.

bekezdésformázás

Az a formázási művelet, melynek hatásköre egy vagy több bekezdés.

blog

Az internet egy publikálási formája. Ez egy olyan napló, melynek bejegyzéseinek közzétehetjük gondolatainkat, élményeinket.

cella

A táblázatban egy sor és egy oszlop kereszteződésénél létrejött mező, melybe adatok írhatók be.

cellaegyesítés

Két vagy több, ugyanabban a sorban vagy oszlopban elhelyezkedő cella egyetlen cellává való egyesítése.

cellahivatkozás

A cella helyét kijelölő koordinátapár (pl. A4).

cellakijelölő

Az aktív cella helyét jelöli.

diagram

Táblázatban lévő értékek szemléletes megjelenítésére szolgál.

első sor behúzása

Ha a bekezdés beljebb kezdődik mint a többi, akkor az első sor behúzásáról beszélünk.

ETO

Egyetemes Tizedes Osztályozás. A könyvtárak dokumentumainak rendszerezésére szolgáló nemzetközi szakrendszer.

felsorolásjel

A felsorolásban szereplő bekezdések előtt elhelyezett jel.

forrásjegyzék

A felhasznált dokumentumok jegyzéke.

fotótár

Az internet egy publikálási formája, ahol fotókat tehetünk közzé.

függő behúzás

Ha a bekezdés többi sora kezdődik beljebb (mint az első), akkor függőbehúzásról van szó.

jobb oldali behúzás

Ha a bekezdés jobb oldala nem illeszkedik a jobb margóhoz, akkor jobb oldali behúzásról beszélünk.

jobbra igazító tabulátor

Az egymás alá kerülő karaktersorozatok jobb oldalát jelöli ki.

jobbra zárt igazítás

A bekezdések sorai a jobb oldali margóhoz igazodnak.

képlet

Egy olyan kifejezés, amellyel egy új értéket állítunk elő.

kördiagram

Adatsorok egyes adatainak egymáshoz való viszonyát kördiagramon ábrázoljuk síkban.

középre igazító tabulátor

Az egymás alá kerülő karaktersorozatok közepének helyét jelöli ki.

középre zárt igazítás

A bekezdés sorai a margóktól ugyanakkora távolságra esnek, ha behúzást nem alkalmazunk.

mintázat

Szövegrész, bekezdés, illetve oldal kiemelése a szöveg alatti háttér megváltoztatásával.

munkafüzet

Munkalapokat tartalmazó egység.

munkalap

A munkalap sorokba és oszlopokba rendezett cellákból áll.

munkalapfülek

A munkalapot jelző ablakrész.

oldalformázás

Az a formázási művelet, melynek hatásköre egy vagy több oldal.

oszlopdiaagram

Az ábrázolt mennyiség különböző időpontokban felvett értékeit oszlopdiaagramon hasonlítjuk össze.

oszlopmutató

Oszlopok azonosítására szolgál.

osztólap

A szakkatalógusban a gyors tájékozódást biztosítják az olvasó számára.

pontdiaagram

Pontdiaagram alkalmazásával adatpontokat egyenes vagy görbe vonalakkal összekötve lehet ábrázolni.

relatív hivatkozás (táblázatkezelés)

Az a hivatkozás, amikor a táblázatkezelő program azt jegyzi meg, hogy a képlet helyéhez képest hol található az a cellák, amelyekkel a műveletet el kell végezni.

relatív hivatkozás (weblapkészítés)

Relatív hivatkozás esetén megadjuk, hogy a hivatkozást tartalmazó laphoz képest hol, melyik könyvtárban található az a lap, amelyre a hivatkozás mutat.

RGB kód

Egy számhármast, amely meghatározza a szín egyes (vörös, zöld, kék – **R**ed, **G**reen, **B**lue) összetevőinek mennyiségét.

sávdiaagram

Az ábrázolt értékek összehasonlítására sávdiaagramot is használhatunk.

sorkizárt igazítás

A bekezdés sorai a bal és jobb oldali margóhoz igazodnak.

sorköz

A sorköz a bekezdésen belül a sorok egymástól való távolsága.

sormutató

Sorok azonosítására szolgál.

szakkatalógus

A szakkatalógusban a besorolás alapja a művek tartalma.

szegély

Szövegrész, bekezdés, illetve oldal kiemelése határoló vonalakkal.

szerzői jog

Szellemi termékeket védő jog.

szövegdoboz

Képek vagy szövegek tárolására alkalmas áthelyezhető és átméretezhető terület.

táblázat

Egy vagy több cellasor, amelyet szövegek és számok megjelenítésére használunk a keresés és az elemzés megkönnyítése érdekében.

tabulátor

A tabulátor táblázatszerűen tagolt dokumentum létrehozását teszi lehetővé.

tabulátorjel

A Tab billentyű megnyomására a kurzor a bekezdésben lévő következő tabulátorjelhez ugrik.

tájolás

A lap azon beállítása, melynél meghatározhatjuk, hogy a papír rövid vagy hosszú oldala legyen felül.

tárgyi katalógus

A könyvtárban található dokumentumok téma szerinti visszakeresését a tárgyi katalógusok teszik lehetővé.

tárgyszókatalógus

A tárgyszókatalógusban a besorolás alapja a tárgyszó, amely a dokumentum tartalmát fejezi ki röviden, egyértelműen.

térköz

A térköz a bekezdések közötti távolság.

tortadiagram

Adatsorok egyes adatainak egymáshoz való viszonyát tortadiagramon ábrázoljuk térben.

vegyes hivatkozás

Vegyes hivatkozásnak nevezzük azt, amikor a képletben csak az oszlophivatkozást vagy csak a sorhivatkozást rögzítjük.

vektorgrafika

Az ábrázolandó ábra kisebb részekre van bontva, a tárolásnál a sarokpontok, valamint az azokat összekötő görbék egyenlete szerepel.